

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja kakor dozdej:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.;
" pol leta 4 " 20 "
" četrt leta 2 " 10 "
" en mesec — " 70 "
posamezne številke . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto 10 gl. — kr.;
" pol leta 5 " — "
" četrt leta 2 " 50 "
" en mesec — " 90 "
posamezne številke . . . — " 8 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto 6 gl. — kr.;
" pol leta 3 " — "
" četrt leta 1 " 50 "

(Zarad malega spremena menda nam ne
bo nihče za zlo vzela, ker očitno mi ne bomo
nobenega dobička imeli, ampak želimo le mno-
gim s tem vstreti. Za vsak stan posebej nam iz
mnogih vzrokov ni mogoče posebne cene delati.)

Naročnina se pošilja najceneje po poštinih
nakaznicah (Postanweisungen)

opravištvu,

Stari trg, hiš. št. 16.

Milan v zadregi.

Od kar se je v Hercegovini vnel vstanek,
srbski mladi knjaz ne pride iz zadreg in sit-

nosti. Srbski narod in slovanski listi so mu
trobili v uho: „Napovej vojsko!“ Diplomati so
mu grozili: „Miren bodi!“ To je trpelo sko-
raj celo leto. Naposled je prevagal slovanski
glas, in Srbija je šla v boj; Milan se je malo
oddahnil.

Sedaj pa je prišel v drugo zadrego: narod
v orožji ga je proglasil za kralja, on pa si za-
radi velevlasti ne upa sprejeti tega imena in
je Črnajevu pisal, da s proglasenjem vojne
svoje ni zadovoljen in da že komaj pričakuje
miru. Njegovo stanje je res težavno. Avtono-
mija Srbije je namreč po pariški pogodbi dolo-
čena. Po tej pogodbi so velevlasti zavezane
braniti Srbijo, ako bi jo hotel Turek vničiti,
nasprotno pa je tudi Srbija zavezana ostati v
odvisnosti od Turčije. S proglasenjem Milana
za kralja in s proglasenjem samostojnosti Sr-
bije pa je pariška pogodba raztrgana; to ima
pa dva nepovoljna nasledka:

1. Evropske velevlasti in Turčija niso več
navezane na pariško pogodbo, in Rusiji je od-
vzeto važno sredstvo, po katerem bi zamogla
diplomatično Srbijo podpirati.

2. To nekako žali vse velevlasti, katere
so imele po pariški pogodbi pravico vtikati se
v srbsko-turške zadeve; Milan si pa ne
more na glavo nakopati sovraštva vseh velev-
lasti. Kako da se bo ta reč rešila, to je od-
visno le od vprašanja: Ali se je to proglšenje
zgodilo s privoljenjem in vednostjo Rusije, ali
pa ne? Ako Rusija za to ni vedela, in ako se
brani, prevzeti odgovornost za ta čin, potem
Milanu res ne kaže drugače, kakor odbiti to
ponudbo. Res nekateri listi poročajo, da dvor
ruski s proglšenjem kneza Milana za kralja
srbskega ni bil zadovoljen in da se je to Čer-
najevu zamerilo. Dobro podučeni časniki pa
trdijo ravno narobe in pišejo, da Črnajev na
ruskem dvoru še nikdar ni bil tako priljubljen

kakor je sedaj, kar priča mnogo jako zname-
nitih dogodkov. Ako se je pa proglšenje Mi-
lana zgodilo po skrivnem dogovoru Rusije, po-
tem vemo, da je Rusija pripravljena z mečem
rešiti vzhodno prašanje, in da ima take za-
veznike, da se ne vstraši boja z ostalo Evropo,
ker je vojska po silnem vničenju pariške po-
godbe neizogibljiva. Rusija je bila en del te
pogodbe (zastran ruskih vojnih ladij na črnem
morju) že raztrgala konec nemško — francoske
vojske; tačas so se sicer hudó jezili na Dunaju
in v Londonu, toda protiruska liga bila je ne-
mogoča, ker je bila Francozka popolnem po-
teptana, na strani Rusije pa je stala zmago-
valno Nemčija. Morda je res, kar ves svet
govori, da ste sklenili Rusija in Nemčija trdno
zvezo, potem pa Rusija pariško pogodbo brez
skrbi lahko raztrga, in če je Črnajev storil
proglas na migljaj Rusije, potem se Srbija
nema koga bati, in Milan si sme z lahko ve-
stjo kraljevo krono na glavo postaviti.

Pa še bolj znamenito kakor privoljenje
vradnih krogov ruskih, zdi se nam navdušenje,
s katerim je narod srbski po vsih mestih spre-
jel proglšenje Milana za kralja srbskega, in
če Milan meni, da bode skupština to zavrgla,
se jako moti. Večina poslancev je pri vojni
in je ustmeno in pismeno izrekla, da je enih
misli s Črnajevom in njegovo vojno. Razun
tega ima ta rodoljubna stranka krepko pod-
poro tudi v Belgradu nad kneginjo Natalijo,
ki se je vredno skazala biti vladarica svobod-
ljubnega in junaškega naroda. Ona je knezu
prigovarjala, da naj reši zastavljeno besedo in
zatiranim kristijanom hiti na pomoč; ona je
iz lastnega premoženja že več milijonov daro-
vala za vojsko; ona je še tedaj, ko je bila po
porodu deteta svojega vsa slaba in bolehná,
knezu prigovarjala, da naj gre na bojišče in
tudi sedaj nikakor ne sodi, da bi bila vojska

O kegljavcih.

(Primerovalne študije na misel došle na kegljišču
ljublanske čitalnice.

Kegljavci se dajo razdeliti v tri vrste:
1. kegljavci „von profession“, 2. kegljavci „aus
passion“, in 3. kegljavci „per occasion“. Prvi
na kegljišču spijo, in od kegljišča živijo, torej
so „stehendes heer“. Takih je pri teh slabih
časih le malo. Drugi so „landwehr“; radi ho-
dijo v boj nad lesene Turke, resignirano pla-
čujejo, kedar je treba, toda dosti rajši kaj po-
tegnejo, in veselja se jim zgrbanči obraz, ko
jim pové vojskovodja, da „po kufru diši“. Kegljavci tretje vrste „per occasion“ to je „po
priložnosti“ so pa na kegljišču „landsturm“. Oni
pritiskajo le redkokrat, to je ob nedeljah
in praznikih, treba jih je v boj siliti. Ker pa
orožja niso vajeni, so le slabi vojaki na keg-
ljišču, in vojskovodja ali „mar“, kateri mnogo
te „črne vojske“ za pomagače dobi, se žalostno

vsede na stol, ter stavi svoj poslednji up na
srečo, ktera res dostikrat hoče, da zmaga jo
nevajenci proti najbolj izurjenim junakom.

Kegljavci so v obče zdravi in krepki ljudje,
vendar pustimo vprašanje odprto, ali le zdravi
ljudje kegljajo, ali pa so zdravi vsled keglja-
nja? Kar je pravega kegljavca, on ni lačen ne
žejen, on živi le za svojo umetnost. „Umet-
nost?“ se bo li kdo čudil. Saj še nikdo ni
predlagal, da naj se imenujejo čevljarji „fuss-
bekleidungskünstler“; čemu bi se zatiralo po-
željenje, ki hoče v materijo vdihniti ideal, saj
to je začetek in konec vse posvete poezije.
Ako nije „kunst“, sme se dobro kegljanje
vendar imenovati „kunstfertigkeit“ (za kateri
poslednji pojem Slovenci še nimamo drugega
izraza, nego „ročnost“). Da je ples „umetnost“,
o tem se ne sme dvomiti, ker se dajo z ziba-
njem telesa, z merjenim stopom in plesnimi
figurami razne ideje izraževati, kakor z mer-
jenim spreminjevanjem človeškega glasu. Da
bi se torej kegljanje povzdignilo na visočino

„umetnosti“, trebalo bi po merjenih odduških
keglje pobijati tako harmonično, da bi figure
njihovih padcev skupno izrazile kako idejo;
n. pr. 1. mečaj — desna velika luknja, 2. me-
čaj — leva velika luknja, 3. mečaj — desna
mala luknja, 4. mečaj — leva mala luknja, —
to bi bila izražena ideja blagodušnega junaka,
kteri umetno suče sabljo okoli glave sovraž-
nikov, pa mu iz blagodušnosti prizanese; ali
pa ideja nesrečnega Sisifa, kateri je obsojen,
da ostane njegov trud večno brez vspeha.

Zabredivšega v to poetično-filozofično pre-
mišljevanje prestraši me prozaični krik „vsih
devet!“, s katerim pobitjem je izrazil moj na-
sprotnik prozaično idejo, napovedati boj ža-
lostnim ostankom moje „prekrahane“ mošnje,
in s požirkom dolenjca ohrabrojoč se primem
za osodepolno okroglo orodje, ktero pomeni
smrt junakom, če je iz svinca, in smrt kegljem,
če je iz lesa.

že končana. Ali se je tedaj čuditi, da narod nasprotuje knezu, ki hoče na vsaki način mir imeti? Pravijo, da se hoče Milan vsled tega vladanju na korist svojemu sinu odpovedati. Kakor se z Dunaja piše „Politiki“, bodo rodoljubni Srbi potem njegovega sina res oklicali za vladarja in mu kneginjo Natalijo pa črnogorskega kneza Nikolaja odločili za varuha.

Politični pregled

V Ljubljani, 27. septembra.

Avstrijske dežele.

Ministri avstrijski in ogerski so se dogovorili, da bodo postave o novi pogodbi med Cislom in Translo državnima zboroma predložili meseca januarja prihodnjega leta. Gledé 80 milijonov gl., katere država dolguje narodni banki, o katerih pa Madjari nočejo nič vedeti, se je sklenilo, da se reč izroči pooblaščenec državnih zborov, in če se ti ne bodo porazumeli, posebni izvoljeni sodnji.

V **Hrvatskem** saboru je 23. t. m. Folnegovič vladno interpeliral o izvrševanju tiskovne postave povdarjaje, da so izmed 60 listov v Oseku izhajajoče „Drau“ konfiscirali 50 števil! Dimitrijevič je vprašal zaradi hišne preiskave pri deželnem poslancu Popoviču, ki se je zgodila brez sklepa sodnijskega, in ki žali osebno svobodo in zlasti pravice deželnih poslancev. Popovič je interpeliral o vspehu sodnijske preiskave pri ljudeh, ki so jih v Pakracu zaprli.

Vnanje države.

Iz Belgrada se 25. t. m. poroča, da po vladini misli sme le velika skupščina 600 udov kneza proglasiti za kralja. — Černajevu se je zaukazalo, da naj zopet prične boj. Od konzulov nasvetovanega 8dnevnega premirja vlada srbska ni sprejela. Vse gori za vojsko.

Iz Cetinja se 25. t. m. telegrafira „N. W. Tagbl.“, da je Črnogora dovolila v podaljšanje premirja za 8. dni, t. j. do 2. oktbr.

Rusija se je do Rumunske obrnila, da bi smela o vojskinem času skoz Rumunsko pošiljati vojske. Rumunska vlada ji hoče to neki dovoliti. Iz Petrograda se „Pol. Corr.“ piše, da prijaznost med Avstrijo in Rusijo je čedalje večja in da obe državi iskreno želite, da bi bilo klanja na Turškem že skoraj konec. Morda se bo državnikom vendar le posrečilo v ta namen najti način, ki ne bode žalil ne časti Rusije, ne škodoval koristi Avstrije. — Vojni minister se je podal v Kavkaz, da ogleda tamonje trdnjave in natančno poizvé o Turkih, ki prestopajo mejo rusko.

Na Badenskem se je osnovalo novo ministerstvo, čigar predsednik je bivši kupčijski minister Turban.

Francoski minister notranjih zadev se misli ministerstvu odpovedati, ker vojni minister Berthaud ni prijel generalov, ki so bili pri vaških vajah napravili cerkvene slovesnosti.

Izvirni dopisi.

Iz Trsta, 23. sept. (Vladna razlaga § 19.; Ravnikarjeva stoletnica; šolske zadeve; polusmešnica.) Naše polit. društvo „Edinost“ ima hude boje s tržaškim magistratom, ki vraduje izključljivo v italijanskem jeziku. Politično društvo ni hotelo od njega sprejemati laških dopisov sklicevaje se na znani § 19. osnovnih postav; ali magistrat ga je zato kaznoval z denarno globo 25 gl. Zoper tako nepravilno ravnanje se je društvo pritožilo pri

ces. namestništvu, trdno se nadeja, da bo ono ukazalo magistratu, naj po § 19. slovenske vloge rešuje slovenski. Ali c. namestništvo je polit. društvu odgovorilo, „da mu ne more priznati pravice, neprimati uradne dopise tukajšnjega magistrata v laškem jeziku pisane, ker magistrat rabi ta jezik kakor uradni jezik in nobena stranka nemore prepisati postavljeni oblasti, kakim se ona jezikom ima poslužiti“.

Po tem odloku se ima tedaj glasovati § 19. razlagati tako, da si vsaka „postavljena oblast“ sme izbrati za svoj urad tisti jezik, ki njej ugaja? Sl. ces. namestništvo vendar rešuje slovenske vloge v slovenskem jeziku, na koncu omenjega odloka pa piše, da „Magistratu se razodeva naj v okolici, kjer ljudstvo večinom samo slovenski zna, naredbe zmeraj tudi v slovenskem jeziku razglasi.“ Te besede tržaški magistrat, naslanjanje se na prve besede, lahko ovrže! Vsled tega odloka je magistratu, se ve da, greben še više zrastel, in njegovi uradniki se zdaj celo branijo sprejemati slovenske vloge. Upamo in svetujemo, da naj se društvo „Edinost“ zoper omenjeni ukaz pritoži pri ministertvu, da § 19. obvelja.

Ravnikarjeva stoletnica 20. t. m. je tukaj prešla brez slovesnosti; tisti, ki bi bili imeli v tej zadevi kaj storiti, se niti ganili niso; morebiti, da se kaj napravi za obletnico njegove smrti.

V mestni seji 20. t. m. so bile zopet šolske zadeve na dnevnem redu in dovolilo se je nekaj tudi okolici. V Rojanu se obdrži dozdanji tretji razred z laškim, pa se napravi tudi tretji razred s slovenskim učnim jezikom; tretji slovenski razredi se napravijo tudi v Verdeli, v Proseku, v Ščedni in na Opčinah ter se razpiše pet dotičnih učiteljskih služeb s 600 gl. in ena učiteljska služba s 500 gl. letne plače in s stanovanjem. Ker ravno o šolah govorim, naj povem, da v daljno nunsko šolo in odgojilnico v Škofji Loki, ktero je nemčurska ljubljanska „Schulzeitung“ z blatom ometala, pošilja več odličnih Tržčanov svoje deklice v odgojo, kar gotovo ne bi storili, ako bi ta odgojilnica ne bila izvrstna.

H koncu še eno polusmešnico. V zgoraj omenjeni mestni seji tržaškega zbora je bila na dnevnem redu tudi prošnja Križanov za pomoč, da bi dali preliti veliki cerkveni zvon. Ravno polovica svetovalcev je bila za, polovica pa zoper podporo (400 gl.) in odločiti je imel glas liberalnega župana kot predsednika. Preden je pa ta glasoval, je povedal, da hoče pokazati svoje spravoljubje proti okoličanom, ter se odločil v korist Križanom, za kar se mu je potem okoliški poslanec zahvalil. Slovenci, zdaj pa še trdite, da vas župan in njegovi tovarši nimajo radi!

Iz ptujske okolice, 18. sept. (Učiteljska konferencija.) O šolstvu in učiteljstvu se „Slovenec“ redkokrat kaj poroča; ne vem ali je temu kriva apatija (?) učiteljev do tega lista, kali? „Slovenec“ pa je list za vse Slovence, zato naj bi se ga tudi slovenski učitelji dobro poprijeli, in „Slovenec“ se bode gotovo tudi splošnega zaupanja slovenskih učiteljev vrednega skazal. — Tega sem jaz prepričan, zato nikakor „Slovenec“ pomoči ne odrekam. — Danes hočem kritično poročati o tridnevni učiteljski konferenciji, ki se je vršila 16. 17. in 18. avgusta t. l. v Ptuj.

K tej konferenciji se je pozvalo učiteljstvo iz okrajev: Ptuj, Ormuž, Rogatec, Ljutomer in Zg. Radgona. Zbralo se je 80 učiteljev in učiteljic, ki so zborovali v mestni kazinini dvorani, katero je bil dotični odbor v ta namen

brezplačno prepustil. — Dvorana je prece prostorna in znotrajnost je bila povse povoljna. — Zborovanje se je pričelo v sredo 16. avgusta ob 8. uri zjutraj, končalo pa se je v soboto ob 9 uri predpoldnem in je v sredo trpelo 10 ur, v četrtek 8 ur v petek pa 2 uri. — Da se je v tem času mnogo govorilo ter mnogo nasvetovalo, mnogo predlogov sprejelo in mnogo tudi zavrglo, je lahko razumeti in zaradi tega je težko dobro in pravo sliko te konferencije podati tistim g. čitateljem, koji niso bili navzoči. Predsednik, c. k. okrajni nadzornik g. Hafner, je pozdravil navzoče z jedrnato besedo, pa v nemškem jeziku, dasi je govoril le slovenskim učiteljem, ki so po rodu vsi Slovenci in ki vsi (razun ptujske mestne šole) službujejo na slovenskih šolah ter v slovensčini podučujejo. — Potem je g. predsednik imenoval g. Ferka, nadučitelja na mestni šoli ptujski, za svojega namestnika, — kar je bilo vsim po volji, ker g. Ferk je bil že sam nadzornik, je dober učitelj in mož, ki ve ceniti ravnopravnost in slovensko šolstvo. Zapisnikarja sta bila g. Robič, učitelj na mestni šoli v Ptuj, in g. Kvas, učitelj na narodni šoli pri št. Petru blizu Radgone, ki sta zapisnik v nemščini sostavljala, dasi so se obravnave skoraj povse vršile v slovenskem jeziku. — Nekteri so hoteli za zapisnikarja izvoliti g. Lapajne-ta in g. Ravšl-na, da bi bil vsaj en zapisnik slovenski, a ker se z drugimi učitelji niso dovolj sporazumeli, so ostali v manjšini. — Upamo, da bo drugokrat bolje.

Na dnevnem redu je bilo 20 točk; pri tretji točki je g. predsednik govoril kot nadzornik o rezultatih svojega nadziranja, ter je pokazal, da ni samo dober govornik, ampak tudi izvrsten pedagog. — Navajal je mnogo pogrškov, katere je opazil na šolah peterih okrajev, v katerih deluje mnogo in različnih učiteljev starih in mladih, pridnih in lenih. Dasi je vse panoge našega šolstva tako dobro omenjal, in z resno besedo od učiteljev zahteval, da naj bodo v pravem pomenu učitelji, so se nam vendar smilili tisti učitelji iz stareje dobe, ki vsega storiti ne morejo. Sicer pa je v novejši dobi že v navadi, da se vse staro zametuje in zaničuje, dasi skušnja uči, da tudi vse staro ni zaradi tega že slabo, in tako tudi stareji učitelji niso take mevže in taki lenuhi, da bi se res kar blato na nje metalo, mnogi izmed njih si prizadevajo dobiti tiste potrebne znanosti, ki jim primanjkujejo ter zadostovati tirjatvam šolskih postav. Taki učitelji tudi dobro napredujejo s šolo, med tem ko se mladi učitelji iz novih učiteljskih svojimi znanostmi le nekako ponašajo, v šoli pa mnogi nič ne storé in so bolj leni kakor marsikteri stari. — Pretirane kolobocije sedanjih znanosti novih učiteljev je le nekaj malovrednih lišp, ki v istini jako slabo služi. Bedasto bi tudi bilo od starega učitelja, ki je na duhu in telu že oslabil, toliko tirjati, kakor od mladih, na duhu in telu močnih ljudi. — Ko bodo sedanji mladi učitelji stareji postali, bodo gotovo tudi nekoliko oslabili, ter hoteči ali ne hoteči nekoliko svoje znanosti in marljivosti morali popustiti. Tukaj pa še odločno povem, da stari učitelji niso taki neolikanci, nespametnjaki in lenuhi kakor si jih novi, mladi, neiskusni svet domišlja. — Dobro bi tedaj bilo, da bi bil g. nadzornik starejim učiteljem, ki so telesno že nekoliko oslabili, ali ki v neugodnih okoliščinah delujejo, zaklical: Veliko se od vas zahteva, vsega ne storite in tudi storiti ne morete, storite pa vsaj to, kar je v vaših močeh in kar je najpotrebnejši. — Pomanjkljivosti je g. nadzornik navedel pri

vsakem predmetu posamezno; slovenščine in nemščine ni posebno povdarjal, ampak pod imenom „sprachunterricht“ je grajal, da se tudi v tej stroki premalo stori. To je bilo jako taktno, da ni enako drugim nadzornikom nemščine na slovenskih šolah posebno v svoje varstvo jemal. Želeti bi bilo, da bi g. nadzornik tudi v svojih poročilih na okrajne šolske svete, na vsaki šoli preveč ne branil nemščine, v kateri se na slovenskih šolah nikakor toliko doseči ne da, kakor si nekateri domišljujejo. Sicer pa je vedenje nadzornikovo proti slovensko in narodno mislečim učiteljem dovolj nepristransko, radi česar se ima g. nadzornik popolnega zaupanja in občnega spoštovanja nadjati tudi od slovenskega učiteljstva.

Vsaki učitelj je moral tri točke dnevnega reda pismeno izdelati in prvi dan konferencije g. predsedniku oddati. Večina učiteljev je te naloge ali elaborate izdelala v slovenskem jeziku, kar je čisto naravno; saj se v tistem jeziku, v katerem podučujejo, lažje izrazijo, kakor v tujščini. Pa ti s trudom izdelani elaborati bodo imeli le tedaj nekaj vspeha, če se bodo klasificirali in učiteljem popravljeni vračali.

Pri točki 4. dnevnega reda: „Wie soll der Gesamtunterricht in der Volksschule beschaffen sein, damit derselbe für das Leben fruchtbringend werde?“ je govoril g. nadučitelj Ravšl iz Ormuža. Med vsemi govorniki nam je ravno g. R. najmanj dopadel; govoril je tako zmedeno in sem ter tje tako strastno, da je med poslušalci zbuja veliko nevoljo. Meril je na to, da je bruce dajal tistim učiteljem, ki se ne ravšajo in ne pulijo z duhovniki, in ki si drznejo trditi, da je slovenski jezik prvi v narodni šoli pri nas; smrdel je nekako govor po nemškem liberalizmu, te smradi slovenskim učiteljem napravljati pa gotovo ni bil on poklican. Šola bi morala biti brezverna, učitelji brezverni, učenci brezverni, zraven tega pa se veda vse nemško, potem se g. R. ne bode več jezil. Pa dotlej bo še veliko vode v morje poteklo in g. R. bodo že davno črvi v črni zemlji glodali, preden se bo kaj takega zgodilo. V govoru so se nahajale fraze, kakoršnih vsaki dan po nemško-liberalnih časnikih vse mrgoli, in radi tega ne bom g. čitateljev z njegovim nagovorom dolgočasil, publih fraz smo že tako siti. —

O točki 5: „Wie soll die Schuldisziplin gehandhabt werden?“ je govoril g. učitelj Kocmut iz Hajdina, ter je to vprašanje v nemškem jeziku dobro prerešetal. — Le o telesnem strahovanju in o vpeljavi šibe v narodne šole si ni upal veliko ziniti. Pa pri sedanjih disciplini šolstvo ne bo lahko napredovalo, in kmalo se bodo menda vsi prepričali, da šiba je šoli potrebna. Neko sredstvo se bode moralo poiskati, ker s sedanjo disciplino se ne da shajati. Slavni Komenski pravi: Šola brez kazni je mlin brez vode. Ta kazen pa je šiba in če sedanji učitelji drugači govoré, bodo težko kaj pravega, kaj dobrega zadeli; naj se govori, stikuje in povprašuje po onih sredstvih, ki bi dovoljno strahovali šolsko mladino, a če se pravi pripomoček prezira, je vse zborovanje in stikanje zastoj. (Konec sl.)

Domače novice.

V Ljubljani, 28. septembra.

(Naročnikom podobe sv. očeta) papeža Pija IX. naznanjamo, da so podobe došle in se dobivajo brez okvirja in v okvirju. Naj se tedaj potrudijo v administracijo „Slov.“ po nje

priti, sicer jih bomo tudi drugim proslcem oddajali.

(„Slov. Narod“) je bil sinoči konfisciran. (Zavetišče za dečke) se je 24. t. m. odprlo v hiralnici sv. Jožefa. Več o tem prihodnjič.

(6 baron Flödniggovih ustanov za slepce) je v linškem ustavu razpisanih. Te štipendije zamorejo dobiti na Kranjskem rojeni, slepi pa sicer zdravi otroci, ki so sedmo leto že spolnili. Prošnje se imajo do 1. oktobra izročiti okrajnim glavarstvom, v Ljubljani pa mestnemu magistratu.

(Pogorel) je 26. t. m. ob 1/3 popoldne v spodnji Šiški kozolec. Ko je mestna požarna straža prišla na pogorišče, že ni imela nič več gasiti, dasi se je urno iz mesta tje odpravila.

(Seje mestnega odbora) 26. t. m. se je razun župana vdeležilo še 21 svetovalcev. Župan naznani, da se je v imenu mesta ljubljanskega vdeležil pogreba grofa Ant. Auersperga. Na interpelacijo Regalijevo je odgovoril, da vsled ukaza ministerskega mora mesto skrbeti tudi za vkvartiranje tistih vojakov, ki prihajajo k vojaškim vajam. Hišniki ljubljanski imajo svoje kosarne, kjer stanujejo vojaki, ki bi jih sicer morali imeti po hišah. Le kakih 300 gospodarjev takih deležev nima; a tudi tem se vojaki ne smejo pošiljati na dom, ker bi bili preveč raztreseni in bi to tudi gledé pravdnosti ne bilo dobro. Zato se jim preskrbê drugod stanovališča, kakor v nekdanji sladkornici, v magazinah itd. Ker za plačilo ne zadostuje tistega pol krajcarja na dan, ki ga država plačuje, mora ostanek poskrbeti magistrat, ki ga razdeli na omenjene hišne gospodarje po razmeri vojakov, ki bi jih morali sprejeti v stanovanje. — Na interpelacijo Jurčičevo odgovarja, da čisla ravnopravnost slovenskega jezika, kakor kažejo slovenski oklici na voglih mestnih, razglasi po slovenskih časnikih itd., ker pa vsi mestni odborniki umejo nemški jezik, ni potrebno dnevnega reda in prilog tiskati v slovenskem jeziku in se tudi tiskalo ne bo. G. Jurčič protestuje zoper to določbo in zahteva po § 28. pravičnega reda, da se ta protest zapiše v protokol.

I. II. Prestopivši na dnevni red volila sta se dva zastopnika za okrajni šolski svet mestni. Dežman in Mahr sta dobila po 12 glasov, dr. Bleiweis in Klun po 8. Za sodnijske priče pri sestavi nove zemljiščne knjige nasvetuje župan te-le gospode: Alojzij Jentl, Inglič, L. Kremžar, Unglert, Hinterlechner, Jozin, Leitgeb, Jož. Bauer, kateri naj se od mestnega zbora za omenjeni posel sprejmó. G. Lasnik svetuje poprašati, če bi hotel kdo iz mestnega odbora prevzeti ta posel, g. Horak priporoča, da naj se pismeno vprašajo nekteri posestniki in hišni gospodarji, ker o nasvetovanih ne vé, bodo li nalogi svoji kos ali ne; dr. Schrey pravi, da bi ne pomagalo nič obrniti se do posestnikov in nasvetuje potrditi od župana nasvetovane može, kar večina tudi stori.

III. Bolnemu katehetu ljudskih šol mestnih g. Boštjančiču se je dovolilo, da bode tudi naprej prejemal plačo svojo, gg. Dolencu in Rozmanu pa, ki ga nadomestujeta, se je odločila nagrada in sicer g. Dolencu 20, g. Rozmanu pa 30 gl. na mesec. Zaklad više realke se deli med mestom in deželo tako, da ena tretjina ostane mestna, dve tretjini pa deželni. — Za modelirsko šolo znašajo dohodki 270 gl. 54 kr., stroški pa 57 gl. 59 kr., tedaj ostane gotovine 212 gl. 95 kr.; mesto plačuje za to šolo 25 gl., dežela tudi 25 gl., kar je pa preveč, kakor kaže ostali znesek, kteremu mestna in deželna nagrada za l. 1875 in 1876 še ni prišteta. — Letna sporočila ljudskih šol mestnih

se zaradi varčnosti letos niso tiskale in se vzelo le naznanje.

IV. Posestniku hiše št. 5 v Trnovem se prepusti toliko prostora, da bo hiša njegova v ravni vrsti z vojaško kosarno proti temu, da on za razširjenje ceste med hišo njegovo in kosarno mestu prepusti 1 meter širok in 63 metrov dolg kos svojega prostora. — Dražbe za posipanje cest in mestnih ulic se vzelo na znanje; mesto bode l. 1877 okoli 700 gl. manj plačalo od letos.

V. Gledé Stubenbergove vstanove za revne se je sklenilo, da naj se hiši št. 20 in 21 v Gradiški popravite; denarji, nekaj čez 5000 gl., naj se iz hranilnice vzemo in dajo drugam na posodo, kjer bodo več obresti donášali; tudi naj se po nasvetu dr. Suppana sestavi štatut, kakošni revni naj se bodo v te hiše sprejemali, ali samo mestni, ali tudi taki, ki že dolgo bivajo v Ljubljani, pa domovinske pravice tukaj nimajo. — Prošnja posestnika Češnovarja hiš. št. 60 na tržaški cesti, da naj se mu vrne parcela št. 42, ktero si je prisvojilo mesto, večina zavrže, češ, da naj posestnik mesto toži. G. Regali je pojasnoval, kako je parcela mestu prišla v last; g. Čuber in dr. Schaffer sta podpirala odsekov nasvet; g. Petričič nasvetuje reč izročiti izbrani sodnji (Schiedsgericht), g. Horak pa méni, da naj se g. župan z možem z lepo dogovori. Obveljal je predlog odsekov. — Prošnja hišnega posestnika v Blatni vasi hiš. št. 117, da bi mu ne bilo treba podreti nekega zida, ki ga je prejšnji posestnik sozidal brez dovoljenja magistratovega, se zavrže.

Ker je seja trajala že skoraj 3 ure, in je bilo na dnevnem redu še veliko reči, se je javna seja sklenila in se bode nadaljevala v petek 29. t. m. ob 5. uri popoldne. V tajni seji se je rešilo nekaj prošenj za predplače; tudi se je sprejelo 16 novih srenjčanov in en mestjan.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V tržaški škofiji: Č. g. Jakob Gomilšak iz sekovske škofije je poklican za nemškega pridigarja pri sv. Antonu v Trstu. Č. g. Martin Vodir, pregledovalec cerkvenih računov in bivši kaplan pokojnega škofa, je prestopil v ljubljansko škofijo. Č. g. Peter Flego, škofov kaplan, prevzame pregledovanje cerkvenih računov. Č. g. Nikola Druškovič, župnik v Grižinjani, je postal arhipresbiter in župnik pri kolegijalni cerkvi v isterskem Novem mestu (Cittanuova).

† Preč. g. Andrej Kočman, župnik in dekan komenski, častni kanonik, škofijski svetovalec in šolski nadzornik itd., je 17. t. m. umrl. Pastiroval je v Komnu vsega skupaj 45 let in je toraj svoje farane vse prav dobro poznal. Bil je blagih lastnosti, mehkega srca in neomejene darežljivosti, kar priča pičila zapuščina pri obilih dohodkih komenske dekanije. R. I. P!

— Dr. Andrej Ferjančič, mnogim goriskim Slovincem dobro znan in priljubljen rodoljub, je imenovan za adjunkta v Ptuj na Štajarskem.

— Imenovan je g. F. Andolšek za avskultanta na Kranjskem, g. M. Valjavec za prof. v Zagrebu, g. M. Mohar za predstojnika pripomočnega vrada pri c. k. okrožni sodnji novomeški.

— Za nova cerkvena stolpa v Lašičah so cesar darovali 200 gl.

— Z Dolenjskih goric se nam 24. t. piše: Kakor po Štajarskem bo tudi po Dolenjskem letos le slaba letina. Vina bo povsod veliko velikv manj, ko lani. Nekaj je

spomladi mraz zakrivil — nekaj ga je pa dež pokončal, marsikje pa, kakor okoli Novega mesta in tudi drugod je toča potolkla. Vino tudi nič prida ne bo, ker grozdje neče zoreti. Zdaj, ko smo uže lani sploh trgali, ne dobimo še sladkega grojzda. Lansko vino, ki se dobro hrani, bo imelo ceno. Že zdaj ima veliko viši ceno kakor pred 14 dnevi. Tudi drugi pridelki bodo le bolj pičili. Zelju in repi so gosnice veliko škodovala.

— Ubil je neki hudobnež okoli 70 let staro žensko v Zgornjem Bitnu pri Šmartnem. Omenjeni človek, ki je v tisti vasi služil, je najprej ukradel nekega vola, ki ga je hotel najprej v Loki in potem pri sv. Duhu prodati; ker se je pa kupcu dozdevalo, da je vola ukradel, hotel mu je na račun dati le 2 gld. rekši, da naj po druge denarje pride v nedeljo. Pa tat mu ni hotel vola pustiti in ga je gnal čez gmajno. Toda kmalo so ljudje pritekli za njim in upili, da naj vkradenega vola pusti. Res ga je pustil in pobegnil. Ker je pa pozneje kradel po hišah, so ga ljudje iskali, da bi ga vlovili. Umorjena žena pa jim je rekla, da naj ga le puste, ker pojde že ona po žandarje. Ker je bil blizu tam skrit, je slišal njene besede in je v nedeljo prišel ter ji je s sikiro presekla glavo. Pa še je toliko časa bila pri zavesti, da je sosedinji, ki jo je našla v veži, povedala, kedo da je to storil. Hudodelnika menda še niso prijeli.

— Revščina na Dunaji postaja čez dalje huja. Čez dva tisuća hiš je že pod sekvstrom. Mnogi in odlični obrtniki se selijo na Francosko in na Rusko, stanovanja se praznijo, samomori zaradi revščine pa se množé.

— Za logaške pogorelce: Po č. g. župniku Podobniku iz Preserja 5 gld. 40 kr.; J. 1 gld.

Iz pred sodišča.

(Dalje.)

23. t. m. so v Celju nadaljevali obravnavo proti Brandstetterju in izpraševali priče. Dr. Hoffer, ki ga je tožil zaradi menjic, ki jih je imel plačati po smrti žene svoje, izpové, da je inženir Schmidt rudokop Brandstetterjev cenil na en milijon gld; in če bi bil res toliko vreden, bi bil Brandstetter pač zamogel plačati menjice svoje ranjke žene. V večerni seji so izvedenci določili, da ime žene Brandstetterjeve je na 26 menjicah ponarejeno, da se pa ne more za gotovo reči, ali ga je ponaredil Brandstetter. Zarad 18.000 gld., ktere je zatoženec zapravlil svojim otrokom, se izgovarja, da je mislil, da sme z zavarovalno polico svoje žene za 24.000 gld. ravnati po lastni volji, dokler mu njegov svak Miksich ni pokazal oporoke žene njegove, ktero so k tej oporoki prisilili brez njegove vednosti, njemu in njegovim otrokom na kvar. Tudi je svak njegov vedel, da je gori omenjeno svoto porabil že pred smrtjo žene svoje. Luiza Goltz, rojena grofica Thurn, priča, da sta Brandstetter in žena njegova v lepi zastopnosti živeli; to po trdite tudi Reza Steindl, ki je bila pri ranjki za gospodinjo, preden je vzela Brandstetterja, in vdova Henrieta Roth, prijateljica ranjke žene. Oberstlajtenant Rössler pripoveduje, da je Brandstetterju l. 1871 na Dunaju posodil 6000 gld., kterih mu B. dozda ni vrnil, dasi so ga imeli za milijonarja. Stotnik baron Rechbach pravi, da B. pozna že od l. 1866, ko sta bila oba profesorja na kadetni šoli v Mariboru. B. je tedaj spoznal grofinjo Orsičhevo, bistroumno gospo pa gorke krvi, ki si je domišljevala, da ne bo dolgo živela. Po poroki svoji je bil B. jako varčen. Ko se je

pa jel pečati s politiko, je veliko potrosil, ker je skliceval in gostil svoje volilce, kar ga je veliko stalo. Politika je B. pripravila v dolgove, postal je zapravljivec in je živel brezupno. Prvi mož žene njegove, grof S. Orsich, je moral zaradi ponarejevanja menjic pobegniti in je kot prostovoljec umrl na Francoskem.

Konzistorijalni svetovalec K. Mörle, profesor na vojaški spodnji realki v Št. Politu, je B. spoznal že l. 1856 na kadetni šoli v Mariboru in pravi, da je B. vsled politikovanja zamenjaril gospodarstvo, ker je volilce svoje sijajno gostil in glasove kupoval. Rudokop njegov je bil Schwindel, življenje njegovo na Dunaju jako drago. Videl ga je tam v družini neke gospe, sedanje žene njegove, s ktero je menda tam živel, ko je žena njegova še živela. Zagovornik dr. Holzinger na to odgovarja, da bode g. Mörleta v imenu poštene žene Brandstetterjeve tožil zaradi obrekovanja. Zdravnik dr. Stöger iz Maribora pravi, da je prva žena B. jako neredno živela in si domišljevala, da je bolna. B. je bil proti ženi svoji zmerom prav blagodušen.

24. t. m. so prišle v razgovor menjice Seidlove. B. pravi, da je te menjice ponaredil, pa da ni imel namena Seidlu škodovati, ki mu je večkrat podpisal menjice in rekel, da bode to vselej storil, kedar bode treba. Jokaje obžaluje B., da mu je Seidl branil o pravem času odpovedati se poslanstvu. On, družina in politični prijatelji njegovi obvarovani bi bili sramote. Tudi pravi, da bi bilo za konkurzno maso bolje, če bi ga bili med preiskovanjem izpustili iz zaporu. Preiskovalni sodnik je sicer lepo z njim ravnal, za kar se mu zatoženec javno zahvaljuje.

Seidl pripoveduje, da B. pozná že 25 let, ker sta pri vojaščini skupaj služila. Enaka politična načela sta ju še bolj zvezala. B. ga je l. 1873 prosil, da naj mu podpiše nekaj menjic, da bode zamogel kopati v svojem rudokopu. Ker mu je tudi pokazal pisma vladnih zastopnikov barona Beusta in Posepnaya, po kterih je bil rudokop vreden 1 milijon gld., mu je to rad storil in tudi pozneje za-nj podpisal več menjic. 9. julija 1875 podpisal mu jih je za 11.000 gold. Ko je Seidl l. 1875 bil val v Slatini, dobil je več pozivov, da naj plača. Pisal je B. na Dunaj, ki mu je v brezupnem pismu odgovoril, da bo reč kmalo poravnal. Tedaj še le je Seidl sumil, da tudi starejše menjice niso plačane, ker so tirjatve presegale 11.000 gld. Ko se je 19. okt. sošel državni zbor, odšel je bil B. z nekim pruskošlezijskim agentom v Sevnico zaradi rudokopa. 23. okt. se je Seidl z Dunaja vrnil v Maribor, kjer je dobil od B. nek zvezek in pismo, v kterem obžaluje, da ga je pripravil v nesrečo, in ga prosi zapečateni zvezek tako dolgo hraniti, da bode dobil odgovor zaradi prodaje svojega rudokopa. Ko so dan za dnem prihajala naznanila za izplačanje menjic, prišlo mu je prvič na misel, da je B. menjice ponarejal. Ker se je B. med tem hotel sam usmrtiti, in mu ni bilo mogoče z njim govoriti, odprl je omenjeni zvezek, v kterem je našel lastno obtožbo B. in reč 21. novembra naznanil kresijski sodnji celjski. Da bi bil zatožencu branil odpovedati se poslanstvu, ni res. B. potrdi vse, kar je Seidl povedal; potem se preberó Brandstetterjeva pisma do Seidla, kterih namen je bil od Seidla odvrniti vso krivdo, kakor da bi bil on za ponarejevanje vedel. Obravnava se je ob 1/2 2. uri končala, pa na večer zopet pričela. Prebrala se je razzodba izvedencev, ki so izrekli, da vse menjice so ponarejene. Tudi

Seidl je to potrdil in zavzet rekel: „Vsled teh ponarejenih podpisov so zarubili čez 2000 gld. mojih diét deželnega in državnega zbora, moje posestvo, moje pohištvo in mi še vedno žugajo sodnijske obravnave!“

Listnica vredništva.

G. K. v T.: 5 gld. opravištvo prejelo; spremembe pa so bile zaostale, ker je bil g. J. odšel k zborovanju čebelarjev na Nemško. Da bi podliatka o novem letu ne pretrgali, mislimo z njim pričeti po novem letu. Č. g. N. Zarad zavarovanj boste dobili poziv „Donave“, s ktero se je „Slovenija“ dogovorila, da prevzame vse njene zavarovance.

Umrli so:

Od 22. do 26. sept. Janez Schwitz, pisac 52 l., za mrtodom. Janez Jeretina, berač 68 l., v boln. za jetiko. Ana Tičar, gost. o., 3 l., v boln. za škrofelnji. Juri Seršo, gostac, 64 l., v boln. vsled oslabiljenja. Miha Bricelj, kov. o., 3 dni, vsled slabosti. Amalia Javornik, del. o., 2 l., in Karl Kristan, 3 1/2 l., za davico. Pavel Polegek, kupec, 61 l., za utripl. srca. Jurij Pikel, gostac, 72 l., v boln. za vodenico. Erazem Kumel, mitar, 61 l., za sušico. Anton Javornik, del. o., 6 l., za davico. Amalia Zevnik, majorjeva vdova, 55 l., za utripl. pljuč. Špela Merlák, gostinja, 60 l., v boln. vsled starosti. Emelija Haman, kupč. žena, 24 l., za jetiko.

Eksekutivne dražbe.

29. sept. 2, Matija Florjančič-ovo (630 gl.) v Novem mestu. — 3. Jan. Modic-ovo iz St. Gregorja (7050 gl.) v Laščah. — 3. Jan. Grahek-ovo iz Nestoplje vasi (1081 gl.), — 3. Jože Kuzmino iz Zorenc (755 gl.) obe v Črnomlju.

30. sept. 2. Tone Skrajnar-jevo iz Ambrusa (1350 gl.), — 2. Matija Zajc-jevo iz Mal. Korena (1247 gl.), — 2. Jak. Hočevlar-jevo iz Ambrusa (525 gl.), — 2. Ane Tekalčič-ovo iz Brezovega dola (1520 gl.), — Matija Kuhelj-ovo z Brega (1370 gl.) vse v Žuženberku. — 2. Miha Kuntarič-ovo iz Vrhovske vasi (1130 gl.), — 2. Jurenčič-ovo z Lazov (815 gl.), — 2. Jan. Bučič-ovo s Šutne (1080 gl.), — 2. Tone Kuhar-jevo s Stajarskega vrha (1030 gl.), — 2. Jurij Barbič-ovo iz Hrastka (519 gl.), — 2. Martin Kodrič-ovo s Šutne (506 gl.) vse v Kostanjevici. — 2. Matej Kozina-vih dedičev v Ribnici. — 2. Marko Petrič-ovo iz Bojanje vasi v Metliki. — 2. Matija Križman-ovo s Fužin (1005 gl.) v Žuženberku. — 3. Jak. Kokelj-ovo iz Predmosta (1127 gl.) v Loki.

Telegrafične denarne cene 27. septembra.

Papirna renta 66.90 — Srebrna renta 69.65 — 1860letno državno posojilo 111.70 — Bankine akcije 859 — Kreditne akcije 154.30 — London 120.90 — Srebro 101.70 — Ces. kr. cekini 5.77 1/2 20frankov 9.65.

Podpisani naznanjam čast. duhovščini, da izdelujem

cerkvene orglje

vsake velikosti in se priporočam tudi v popravljanje poškodovanih orgelj ter vse po najnižji ceni naredim.

Peter Potočnik,

na karlovškem predmestji št. 8.
(Po sv. Mihelu na šent-peterskem
(predmestji št. 15)

(54 — 2)

Kapljice (duh) za gožo (krof)

izvrsten pripomoček za gožo (krof) pošilja po 1 gold.

V. Franz
v Holoubkau (Česko).

Pri njem se dobivajo tudi kapljice (duh) za putko (zoper putko in trganje po udih) 1 gold. 20 kr. (33—14)